

This event is dedicated in memory of Ben Lax ז"ל, דב בן מרדכי ז"ל, by Michael and Marsha Lax

This session is dedicated by Rina and Irving Gottesman

in honour of our grandchildren, the future builders: Ezra, Ariella, Jackson, Tyler and Dylan

What is this scapegoat?

1. Vayikra 16:5-10, 16:15-17, 16:20-22 (adapted from Koren tr. c/o sefaria.org)

(ה) ומאת עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יִקַּח שְׁנֵי שְׁעִירֵי עִזִּים לְחַטָּאת וְאֵיל אֶחָד לְעֹלָה: (ו) וְהִקְרִיב אֹהֲרֹן אֶת פֶּר הַחַטָּאת אֲשֶׁר לוֹ וּכְפָר בְּעֵדוֹ וּבְעֵד בֵּיתוֹ: (ז) וְלִקַּח אֶת שְׁנֵי הַשְּׁעִירִים וְהֵעִמִּיד אֹתָם לִפְנֵי ד' פָּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: (ח) וְנָתַן אֹהֲרֹן עַל שְׁנֵי הַשְּׁעִירִים גְּרִלוֹת גּוֹרָל אֶחָד לַד' וְגּוֹרָל אֶחָד לְעֹזָאוֹל: (ט) וְהִקְרִיב אֹהֲרֹן אֶת הַשְּׁעִיר אֲשֶׁר עָלָה עָלָיו הַגּוֹרָל לַד' וְעָשָׂהוּ חַטָּאת: (י) וְהַשְּׁעִיר אֲשֶׁר עָלָה עָלָיו הַגּוֹרָל לְעֹזָאוֹל יַעֲמִד חַי לִפְנֵי ד' לְכַפֵּר עָלָיו לְשַׁלַּח אֹתוֹ לְעֹזָאוֹל הַמִּדְבָּרָה:...

(טו) וְשִׁחַט אֶת שְׁעִיר הַחַטָּאת אֲשֶׁר לָעֵם וְהִבִּיא אֶת דָּמוֹ אֶל מִבֵּית לְפָרְקֵת וְעָשָׂה אֶת דָּמוֹ כְּאֲשֶׁר עָשָׂה לְדַם הַפָּר וְהִזָּה אֹתוֹ עַל הַכַּפֹּרֶת וְלִפְנֵי הַכַּפֹּרֶת: (טז) וּכְפָר עַל הַקֹּדֶשׁ מִטְּמֵאת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִפְשְׁעֵיהֶם לְכָל חַטָּאתָם וְכֵן יַעֲשֶׂה לְאֹהֶל מוֹעֵד שֶׁשָּׁכַן אֹתָם בְּתוֹךְ טְמֵאתָם: (יז) וְכָל אָדָם לֹא יִהְיֶה בְּאֹהֶל מוֹעֵד בְּבֹאוֹ לְכַפֵּר בְּקֹדֶשׁ עַד צֵאתוֹ וּכְפָר בְּעֵדוֹ וּבְעֵד בֵּיתוֹ וּבְעֵד כָּל קֹהֵל יִשְׂרָאֵל:... (כ) וְכִלְהָ מִכְּפָר אֶת הַקֹּדֶשׁ וְאֶת אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת הַמִּזְבֵּחַ וְהִקְרִיב אֶת הַשְּׁעִיר הַזֶּה: (כא) וְסָמָךְ אֹהֲרֹן אֶת שְׁתֵּי יָדָיו עַל רֹאשׁ הַשְּׁעִיר הַזֶּה וְהִתְנַדָּה עָלָיו אֶת כָּל עֲוֹנוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶת כָּל פְּשָׁעֵיהֶם לְכָל חַטָּאתָם וְנָתַן אֹתָם עַל רֹאשׁ הַשְּׁעִיר וְשַׁלַּח בְּיַד אִישׁ עֵתִי הַמִּדְבָּרָה: (כב) וְנִשָּׂא הַשְּׁעִיר עָלָיו אֶת כָּל עֲוֹנוֹתָם אֶל אֶרֶץ גְּזֵרָה וְשַׁלַּח אֶת הַשְּׁעִיר בַּמִּדְבָּר:

And he shall take from the congregation of the children of Yisrael two kids of the goats for a sin offering, and one ram for a burnt offering. And Aharon shall offer the bullock of the sin offering, which is for himself, and make atonement for himself, and for his house. And he shall take the two goats, and present them before the Lord at the door of the Tent of Meeting. And Aharon shall cast lots upon the two goats; one lot for the Lord, and the other lot for Azazel. And Aharon shall bring the goat upon which the Lord's lot fell, and offer it for a sin offering. But the goat, on which the lot fell for Azazel, shall be presented alive before the Lord, to make atonement over him, and to let him go to Azazel into the wilderness...

Then shall he kill the goat of the sin offering, that is for the people, and bring its blood within the veil, and do with that blood as he did with the blood of the bullock, and sprinkle it upon the covering, and before the covering: and he shall make atonement for the holy place, because of the uncleanness of the children of Yisrael, and because of their transgressions in all their sins: and so shall he do for the Tent of Meeting, that remains among them in the midst of their uncleanness. And there shall be no man in the Tent of Meeting when he goes in to make atonement in the holy place, until he comes out, and have made atonement for himself, and for his household, and for all the congregation of Yisrael...

And when he has made an end of atoning for the holy place, and the Tent of Meeting, and the altar, he shall present the live goat: and Aharon shall lay both his hands upon the head of the live goat, and confess over him all the iniquities of the children of Yisrael, and all their transgressions in all their sins, putting them upon the head of the goat, and shall send him away by the hand of an appointed man into the wilderness: and the goat shall bear upon it all their iniquities to a barren land: and he shall let go the goat in the wilderness.

2. Mishnah, Yoma 6:1, 6:2, 6:6

א: שני שעירי יום הכפורים מצותן שיהיו שניהן שוין במראה ובקומה ובדמים ובלקחתן כאחד. ואף על פי שאין שוין כשרין...
ב: בא לו אצל שעיר המשתלח וסומך שתי ידיו עליו ומתוודה... והכהנים והעם העומדים בעזרה כשהיו שומעים שם המפורש שהוא יוצא מפי כהן גדול היו כורעים ומשתחוים ונופלים על פניהם ואומרים "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד."
ו: מה היה עושה? חולק לשון של זוהרית, חציו קשר בסלע וחציו קשר בין שתי קרניו, ודחפו לאחוריו, והוא מתגלגל ויורד.

1: The commandment is that the two goats of Yom Kippur should be identical in appearance, height and price, and be purchased as one. And even if they are not identical, they are kosher...

2: [The kohen gadol] came to the scapegoat, and leaned his two hands upon it and admitted... And the kohanim and the nation standing in the *azarah*, when they heard the Explicit Name emerging from the mouth of the kohen gadol, they knelt and bowed and fell on their face and said, "Blessed be the Name of the glory of His reign forever."

6: What did he do? He divided the tongue of red [wool], tied half to a stone and tied half between the two horns, pushed it backward, and it rolled down and descended.

Identifying Jabel Muntar

3. Talmud, Yoma 67b

"עזאזל" שיהא עז וקשה. יכול בישוב? תלמוד לומר "במדבר". ומנין שבצוק? תלמוד לומר "גזרה".

Azazel – Strong (*az*) and harsh. Even a settled area? [No,] the text says, "In the wilderness." How do we know it is a cliff? The text says, "*gezeirah*".

4. Other attempts

- Place of the goats (Rashbam)
- Tough mountain (Ibn Ezra)
- Name of a mountain (Rabbi Saadia Gaon)

5. Mishnah, Yoma 6:4

היו מלוין אותו עד סוכה הראשונה. עשר סוכות מירושלם ועד צוק, תשעים ריס...

They escorted him to the first hut. There were ten huts, from Jerusalem to the cliff, 90 *ris*.

6. Two useful websites

- Pictures <https://www.biblewalks.com/munttar>
- Other suggested locations <https://www.4x4.co.il/article/7422>

The point of this rock and hard place

7. Explanations that pick up on the wilderness

- Replaying Yaakov dressing up as Esav, and then sending Esav away (Midrash, Bereishit Rabbah 65:10)
- An offering atoning for sins that are too heinous for entry into the Temple (Rambam, Guide 3:46)
- Atoning for those who are outside the Temple (Rabbi Saadia Gaon, HaEmunot v'haDeiot 3:10)

8. Explanations that pick up on the mountain's identity

- The name of a demon? (Ramban, Commentary to Vayikra 16:8 from midrash)
- The sinner will still have to suffer, despite forgiveness (Chinuch 95)

9. Shemot 25:8, Melachim I 9:3, Chaggai 1:8

(ח) וַעֲשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשֹׁכְנֵתִי בְּתוֹכָם:

(ג) וַיֹּאמֶר ד' אֵלָיו שְׁמַעְתִּי אֶת תְּפִלָּתְךָ וְאֶת תַּחֲנֻנְתְּךָ אֲשֶׁר הִתְחַנַּנְתָּה לְפָנָי. הַקְדַּשְׁתִּי אֶת הַבַּיִת הַזֶּה אֲשֶׁר בָּנִיתָ לְשׁוּם שְׁמִי שָׁם עַד עוֹלָם וְהָיוּ עֵינַי וְלִבִּי שָׁם כָּל הַיָּמִים:

(ח) עָלוּ הָהָר וְהִבֵּאתֶם עֵץ וּבְנוּ הַבַּיִת וְאַרְצָה בּוֹ וְאֶכְבְּדָה אֹמֵר ד':

And they shall make a Sanctuary for Me, and I will dwell in their midst.

And Gd told him: I have heard your prayer and your plea, which you beseeched Me. I have consecrated this house which you have built, to place My Name there forever. My eyes and heart shall be there always.

Ascend the mountain, bring wood and build a house. I will desire it and I will be honoured; so declares Gd.

10. Talmud, Ketuvot 10b

אמר רבי אלעזר: "מזבח" – מזיח, ומזין, מחבב, מכפר.

Mizbeiach: *meiziach*, *meizin*, *mechabev*, *mechaper*.

Rabbi Elazar said: The altar removes decrees, nourishes, causes affection, atones.

11. Talmud, Gittin 90b

כל המגרש אשתו ראשונה, אפילו מזבח מוריד עליו דמעות, שנא' "וזאת שנית תעשו כסות דמעה את מזבח ד' בכי ואנקה מאין עוד פנות אל המנחה ולקחת רצון מידכם. ואמרתם על מה, על כי ד' העיד בינך ובין אשת נעוריך אשר אתה בגדתה בה, והיא חברתך ואשת בריתך."

When any man divorces his first wife, even the altar weeps, as Malachi 2:13-14 says, "And you also do this, covering the altar of Gd with crying and moaning such that He will no longer turn toward the offering and accept it with desire from your hand. And you will ask why, [it is] because Hashem has witnessed [what happened] between you and the wife of your youth, whom you betrayed, and she is your friend and the wife of your covenant."